

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.II.21.422/2021/8.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke
dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes jogi képviselője:

Bitá-Petrik Ügyvédi Iroda (cím2., ügyintéző: dr. Bitá Judit ügyvéd)

Az alperesek: alperes1 (cím3) I. rendű
alperes2 (cím4) II. rendű alperes3 (cím5) IV. rendű

Az alperesek képviselője:

dr. Szánthó Pál ügyvéd (cím6.) I. és II. rendű alperesek képviselőjében

Imre Ügyvédi Iroda (cím7, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) IV. rendű alperes képviselőjében

A per tárgya: házastársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.730/2020/16.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 31.P.24.309/2017/104.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit részben – a J.M. utcai lakás vételárresztletének megfizetésére, továbbá a II. rendű alperesnek és házastársának adott kölcsön elszámolására vonatkozó rendelkezéseit meghaladóan – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben helybenhagyja. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.571.450 (kétmillió-ötszázhetvenegyezer-négyszázötven) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 331.500 (háromszázharmincezer-ötszáz) forint le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 3.360.000 (hárommillió-háromszázhatvanezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az I. rendű alperes (a továbbiakban: a felek) házastársak voltak, a II. rendű alperes az I. rendű alperes édesanyja. A felek – egyebek mellett – ingatlanok forgalmazásával foglalkoztak, ezeket az ügyleteket az ügyvéd foglalkozású I. rendű alperes bonyolította.

[2] A felek 2003-ban a IV. rendű alperestől felvett 30.000.000 forint hitel felhasználásával egymás között egyenlő arányban megvásárolták a cím8 ingatlant (a továbbiakban: H. utcai ingatlan). A rajta álló régi házat elbontották és egy új, kétlakásos épületet építettek fel, amelyet társasházzá alakítottak, és a felek mindkét lakás egymás között egyenlő arányú tulajdonosai lettek. A felek és két gyermekük 2007 márciusában költözött be az emeleti lakásba.

[3] A felek az építkezés ideje alatt, 2004. december 20-án az I. rendű alperes kezdeményezésére házassági vagyoni jogi szerződést kötöttek, amelyben úgy állapodtak meg, hogy a mindenkorin ingatlannyilvántartási bejegyzés szerint tulajdonukban álló és a jövőben szerzett ingatlanok, továbbá az ingatlanokban lévő ingóságok a különvagyonuk. A bíróság a felperes ezen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetét jogerős ítéletével elutasította (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 18.P.21.514/2012.).

[4] A felperes 2006. május 29-én értékesítette a házassági vagyoni jogi szerződés szerint különvagyonában álló cím9 számú lakást (a továbbiakban: J.M. utcai lakás) 22.500.000 forintért. A vételárat három részletben fizették meg. Az I. rendű alperes az első, 2.393.424 forint részletet 2.695.000 forintra kiegészítve átutalta egy kiskereskedelemmel foglalkozó kft. részére.

[5] A felek 2008. február 22-én a H. utcai ingatlan földszinti lakását elcserélték a II. rendű alperes cím10 lakására (a továbbiakban: L. úti lakás). A szerződés alapján a II. rendű alperes megszerezte a H. utcai ingatlan földszinti lakásának tulajdonjogát, a felek pedig egymás között egyenlő arányú tulajdonosai lettek a L. utcai lakásnak.

[6] A felek 2008. augusztus 29-én csereszerződést kötöttek: az I. rendű alperes a L. utcai lakás 1/2 tulajdoni hányadát elcserélte a H. utcai ingatlan emeleti lakásának felperest illető 1/2 tulajdoni hányadára, melynek eredményeként a H. utcai ingatlan emeleti lakása az I. rendű alperes, a L. utcai lakás a felperes tulajdona lett, és a H. utcai ingatlannak két tulajdonosa maradt: az I. és a II. rendű alperes. A felperes a csereszerződést feltűnő értékaránytalanság címén megtámadta, a bíróság jogerős ítéletében a feltűnő értékaránytalanság kiküszöböléseként kötelezte az I. rendű alperest 15.710.450 forint megfizetésére (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 18.P. 21.514/2012/121. számú ítélet).

[7] A felek 2008 szeptemberében a H. utcai ingatlant tehermentesítették úgy, hogy a megvásárlásához a IV. rendű alperestől felvett 30.000.000 forint kölcsönt biztosító

jelzálogjogot egy, az I. rendű alperes tulajdonában álló cím12 ingatlanra és a felperes tulajdonában álló, az I. rendű alperes hasznélvezeti jogával terhelt és általa ügyvédi irodaként működtetett cím11 ingatlanra jegyezték be.

[8] 2008. július 11-én a II. rendű alperes mint adós és a felek mint adóstársak a IV. rendű alperestől 8.000.000 forintnak megfelelő japán jen alapú, devizában nyilvántartott hitelt vettek fel, amelynek felhasználásával a II. rendű alperes tulajdonosa lett a tehermentes, cím13 ingatlannak. A kölcsönt biztosító jelzálogjog a cím11 ingatlant terheli.

[9] A II. rendű alperes és házastársa 2007 és 2008 évben több alkalommal összesen 18.700.000 forint kölcsönt kaptak az I. rendű alperestől, amit nem fizettek vissza.

[10] A II. rendű alperes 2008-ban az I. rendű alperes által biztosított vételárból megvásárolta a rendszámú Mercedes személygépkocsit, amelynek üzembentartója az I. rendű alperes lett, és amelyet kizárólag az I. rendű alperes használ.

[11] A felperes 2009. március 30-án a L. úti lakást értékesítette. Az adásvételi szerződés megkötését az I. rendű alperes intézte, a vevők a 37.200.000 forint vételárat készpénzben fizették ki. A vételárat a felperes átadta az I. rendű alperesnek.

[12] Az I. rendű alperes a felperes H. utcai ingatlanban lévő állandó lakcímét a tudta és beleegyezése nélkül 2009. április 8-án megszüntette, egyben állandó lakcímként a felperes tulajdonában álló cím14 lakást jelentette be.

[13] A felek házassági életközössége 2009. április 10-én szűnt meg. A felperes az I. rendű alperessel elment a S.B. utcai lakásba, mert az I. rendű alperes tájékoztatása szerint alá kellett írni a lakás bérleti szerződését. Ezalatt harmadik személyek a felperes ruháit, cipőit, személyes holmijait zsákokba, dobozokba csomagolták és átvitték a S.B. utcai lakásba. A házassági bontóperben a felperes lakáshasználati jog ellenértéke iránti igényt is érvényesített. A jogerős ítélet tényállása tartalmazza, hogy a felperes elköltözését az I. rendű alperes készítette elő, az I. rendű alperes a kiköltözése előtt két nappal jelentette át a felperest a S.B. utcai lakásba és 2009. április 10-én kikényszerítette a H. utcai ingatlan elhagyását, az objektív körülmények alakításával a visszaköltözés esetleges lehetőségét is megszüntette (Fővárosi Törvényszék 50.Pf.631.464/2016/5.).

[14] Az I. rendű alperes az életközösség megszűnése után 2019 februárjáig a IV. rendű alperestől felvett 30.000.000 forint kölcsönből 20.528.926 forint törlesztőrészletet fizetett meg.

[15] A felperes 2009. augusztus 9-én 29.800.000 forint vételárért a szülei hasznélvezeti jogával terhelt ingatlan vásárolt, amelynek vételárát a szülei biztosították, az adásvételi szerződésben a vagyonszerzési illeték mérséklése céljából a vételár forrásaként feltüntették a L. utcai lakás vételárát is.

A kereseti kérelem, az alperesek ellenkérelme és az I. rendű alperes viszontkereseti kérelme

[16] A felperes keresetében a házastársi közös vagyon megosztását kérte.

[17] Egyéb, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett kérelem mellett különvagyon kiadása jogcímén kérte, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest a J.M. utcai lakás 23.112.297 forint, a L. úti lakás 37.200.000 forint vételárának megfizetésére, továbbá ékszeri kiadására, vagy 9.887.000 forint ellenértékük megtérítésére.

[18] Házastársi közös vagyon megosztása címén igényt tartott az rendszámú Mercedes személygépkocsi 9.951.000 forint értékének felére és kérte a II. rendű alperesnek és

házas társának kölcsönadott 18.700.000 forint kölcsön elszámolását úgy, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest a kölcsön felének, 9.350.000 forintnak a megfizetésére.

[19] Kérte annak megállapítását, hogy a IV. rendű alperestől 2003. július 30-án felvett 30.000.000 forint, továbbá a 2008. július 11-én felvett 8.000.000 forintnak megfelelő japán jen visszafizetésére az egymás közötti belső jogviszonyukban kizárólag az I. rendű alperes; illetve az I. és II. rendű alperesek kötelesek.

[20] Keresetének ténybeli alapjául előadta: az I. rendű alperes a J.M. utcai lakás vételárát nem a közös célra, a H. utcai ingatlan építésére fordította. Elköltözésének körülményeire tekintettel bizonyított, hogy az életközösség megszűnésekor a L. úti lakás vételára és az ékszerei az I. rendű alperes birtokában maradtak. Az I. rendű alperes a II. rendű alperes tulajdonaként nyilvántartott gépjármű vételárát a házastársi közös vagyonból fizette ki és a házastársi közös vagyon terhére adott a II. alperesnek és házastársának 18.7000.000 forint kölcsönt, amit nem fizettek vissza. Méltánytalan vele szemben, hogy az I. és II. rendű alperes tulajdonába került ingatlanok vételárának kifizetéséhez felvett kölcsönök visszafizetése őt is terhelje.

[21] Az I. rendű alperes a felperes felülvizsgálati kérelemmel érintett keresetének az elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő a IV. rendű alperestől felvett 30.000.000 forint kölcsön törlesztésére általa 2009. május 1-től 2019. február 5-ig megfizetett 20.528.926 forint felének, 10.264.463 forintnak és kamatának a megfizetésére.

[22] Állította, hogy az életközösség fennállása alatt értékesített J.M. utcai lakás vételárát a H. utcai ingatlan építésére fordították, míg a L. úti lakás vételárát a felperes vette át, amelyet felhasznált a később vásárolt ingatlana vételárának kifizetéséhez. Vitatta a különvagyoni ékszerek meglétét, értékét és birtokállapotát, és arra hivatkozott, hogy a házassági vagyoni szerződésre figyelemmel a felperes akkor sem követelhetné tőle az ékszereket, ha azok ténylegesen nála lennének, mert a szerződés szerint a különvagyoni ingatlanban lévő ingóság is különvagyon. A II. rendű alperes tulajdonaként nyilvántartott személygépkocsi vételárát nem ő fizette ki, míg a kölcsönt a különvagyonából adta a II. rendű alperesnek és házastársának. A felperes a IV. rendű alperestől felvett kölcsönök visszafizetésére megállapítás iránti keresetet nem terjeszthet elő, de köteles az életközösség megszűnése után helyette törlesztett részletek megfizetésére.

[23] A II. rendű alperes a kereset elutasítását kérte: a Mercedes gépjármű a tulajdona, a vételárát saját forrásból fizette ki.

[24] A IV. rendű alperes a kereset teljesítését a bejegyzett jogai érintése nélkül nem ellenezte.

[25] A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[26] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy 30 napon belül fizessen meg a felperes részére 52.621.000 forintot, annak 2009. április 10-től a mindenkori törvényes mértékű kamatát és 7.082.000 forintot. A 52.621.000 forint összegű marasztalás – többek között – tartalmazta a felülvizsgálati kérelemmel érintett L. utcai ingatlan 37.200.000 forint vételárát, a Mercedes típusú személygépkocsi vételárának; a II. rendű alperesnek és házastársának nyújtott magánkölcsönnek az elszámolását; míg a 7.082.000 forint az ékszerek értékét jelentette.

[27] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a IV. rendű alperes jogelődjével 2003. július 30-án megkötött kölcsönszerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére a IV.

rendű alperes részére – a felperes és az I. rendű alperes mint adósok egymás közötti viszonylatában – az I. rendű alperes köteles; továbbá a IV. rendű alperes jogelődjével 2008. július 11-én megkötött kölcsöntartozás megfizetésére a IV. rendű alperes részére – a II. rendű alperes mint adós, valamint a felperes és az I. rendű alperes mint adóstársak egymás közötti viszonyában – az I. és II. rendű alperesek kötelesek. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.

[28] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálására a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) szabályait alkalmazta.

[29] Abból indult ki, hogy a felek 2004. december 10-én megkötött házassági vagyoni jogi szerződése érvényes, ebből következően az ingatlanok az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szerinti tulajdonosok különvagyona és különvagyonuk az ingatlanokban található ingóság is. A Csjt. 27. § (1) bekezdése szerinti házastársi közös vagyon körét tehát ennek figyelembevételével kell meghatározni.

[30] A felperes alaptalanul kérte az I. rendű alperes kötelezését a J.M. utcai lakás vételárának megfizetésére, mert az I. rendű alperes eredményesen hivatkozott arra, hogy azt a H. utcai ingatlan építésére fordították.

[31] Az elsőfokú bíróság kétséget kizáróan bizonyítottanak ítélte, hogy a L. úti lakás készpénzben felvett 37.200.000 forint vételára az I. rendű alperes birtokába került. A felperes elköltözésének jogerős ítélet által megállapított körülményei ugyanis igazolják, hogy a H. utcai ingatlanból sem ékszert, sem készpénz nem vitt magával. A tényhelyzetből logikailag pedig az következik, hogy a vételár az I. rendű alperes birtokában maradt. Az I. rendű alperes eredménytelenül hivatkozott arra, hogy a felperes a vételarat egy másik ingatlan megvásárlására fordította, mert a felperes az okirattal szemben bizonyította, hogy a vételarat a szülei fizették. Önmagában az, hogy az adásvételi szerződésben az illetékalap csökkentése érdekében feltüntették a L. úti lakás eladását, nem bizonyítja, hogy a vételár ténylegesen a felpereshez került.

[32] Az elsőfokú bíróság részletes bizonyítást folytatott le az ékszerek alvagyoni jellegére, értékére, birtokállapotára. A felperes az ékszerek meglétét fényképekkel és tanúvallomásokkal igazolta, míg az I. rendű alperes szavahihetősége az ékszerekre tett nyilatkozatai körében megdőlt. Az ékszerész ugyanis aggálytalan tanúvallomásában nyilatkozott arról, hogy ő készítette és adta el a 6-7, 9, 14, 15, 19 tételszám ékszereket az I. rendű alperesnek. Ugyancsak alaptalanul hivatkozott az I. rendű alperes arra, hogy a briliáns gyűrűt 2003-ban eladta, mert a peradatok alapján a felperes azt a második gyermek születésekor kapta, a korábbi értékesítés fogalmilag kizárt. Alaptalanul állította az I. rendű alperes azt is, hogy a felperes ismerte a H. utcai ingatlan széfjének zárkombinációját, ugyanis a házassági bontóperben hozott jogerős ítélet alapján megállapítható: a felperesnek nem volt módja az ékszereit magával vinni, ebből következően az ékszerek az I. rendű alperes birtokában maradtak.

[33] A felperes gépjármű vételárának megosztására irányuló igénye megalapozott. A gépjárművet az I. rendű alperes választotta ki, az üzembetartója és kizárólagos használója volt. A II. rendű alperes 2007 szeptemberében 2.000.000 forint, 2008 októberében 4.200.000 forint; házastársa 2007. december 12-én 12.500.000 forint, azaz összesen 18.700.000 forint kölcsönt kaptak az I. rendű alperestől és az I. rendű alperes nyilatkozata szerint a kölcsönöket nem fizették vissza. Önmagában abból a tényből, hogy a II. rendű alperes és házastársa ilyen nagyságrendű kölcsönre szorult, alappal lehet arra következtetni, hogy az I. rendű alperes biztosította a gépjármű vételárát. Emellett értékelendő az a körülmény is, hogy a II. rendű alperes a 2008. augusztus 29-én vett lakása megvásárlásához sem rendelkezett pénzzel, mert erre a célra a felperessel és az I. rendű alperessel 8.000.000 forint hitelt vettek fel a IV. rendű alperestől. Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy a II. rendű alperes a tárgyalásokon nem

jelent meg és jogi képviselője útján sem tett tényelődást arra, hogy az I. rendű alperestől kapott kölcsönöknek mi volt a célja, azt a gépjármű vásárlására fordította-e.

[34] A peradatok alapján tehát kétséget kizáróan bizonyított, hogy a II. rendű alperes és házastársa nem rendelkeztek fedezettel a gépjármű vételárának teljesítésére, a tulajdonosként való feltüntetés önmagában pedig nem bizonyítja a vételár forrását. A vételarat valójában a felek közös vagyonából fizették ki, a követelhetőségét pedig nem befolyásolja, hogy a gépjármű a nyilvántartásban a II. rendű alperes tulajdonaként szerepel.

[35] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes a házastársi közös vagyonból adott kölcsön a II. rendű alperesnek és házastársának, akik azt nem fizették vissza. A harmadik személyek tartozását a felek közös vagyonának megosztásánál úgy számolta el, hogy a teljes összeg követelésére az I. rendű alperest jogosította fel.

[36] A pénzügyi kölcsönökkel kapcsolatban tényként állapította meg, hogy a felek a H. utcai ingatlan megvásárlása érdekében vettek fel IV. rendű alperestől 30.000.000 forint kölcsönt. Az ingatlan az I. rendű alperes által bonyolított szerződések eredményeként az I. és II. rendű alperesek tulajdonába került és a tartozás részben a felperes tulajdonában álló ingatlant terheli. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az I. rendű alperes a felperes tulajdonjogának csereszerződéssel történő megszűnésekor jogerős ítélet által megállapítottan nyilvánvalóan rosszhiszeműen járt el: nem törekedett értékarányosságra és a szerződéseket úgy bonyolította, hogy a felperes tulajdonába kerülő ingatlanokat terhelje valamennyi hiteltartozás, mert az alpereseknek csak az egyik ingatlanát terheli jelzálogjog. A kölcsön felhasználásával megvásárolt ingatlan az I. és a II. rendű alperes tulajdonába került, az I. rendű alperes használja, hasznosítja annak értékelkedése is nála jelentkezik; az I. rendű alperes hasznosítja haszonélvezeti joga alapján bérbeadás útján a felperes különvagyoni ingatlanát. A Csjt. 31. § (5) bekezdésére figyelemmel – annak érdekében, hogy az I. rendű alperes a vagyoni igények rendezésénél ne jusson méltánytalan vagyoni előnyhöz – a 30.000.000 forint kölcsön visszafizetésére kizárólag a felek egymás közötti belső jogviszonyában az I. rendű alperes köteles. Erre tekintettel az I. rendű alperes viszontkeresetét elutasította.

[37] A 2008. július 10-án a IV. alperes jogelődjével kötött szerződés alapján felvett 8.000.000 forint kölcsön felhasználásával a II. rendű alperes szerzett tulajdont. Rendkívül méltánytalan, hogy a II. rendű alperes tulajdonszerzéséhez szükséges anyagi forrást a felperes, mint adóstárs biztosítsa, a kölcsön visszafizetése a felperest terhelje. Ezért az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II. rendű alperes, mint adós, valamint a felperes és I. rendű alperes, mint adóstársak viszonylatában a visszafizetés az I. és II. rendű alpereseket terheli.

[38] A felperes és az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az I. rendű alperes által fizetendő marasztalási összeget 10.446.300 forintra és kamatára leszállította. Kötelezte a felperest, hogy 10.264.463 forintot – az I. rendű alperes által törlesztett közös tartozás rá eső részét – fizesse meg az I. rendű alperesnek. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 30 napon belül adja ki a felperes részére a 20. tételszámú 100.000 forint értékű karikagyűrűt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta.

[39] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal egészítette ki, hogy a L. úti lakás adásvételi szerződésének aláírásakor a vevő 4.000.000 forint vételár részletet adott át, a fennmaradó vételarat 2009. április 2-án teljesítette. Az rendszámú Mercedes személygépkocsit 2008-ban a II. rendű alperes vásárolta, a felperes jegygyűrűje pedig a kiköltözéskor a családi otthonban maradt.

[40] A kiegészített tényállás alapján a másodfokú bíróság a felperes fellebbezését alaptalannak, az I. rendű alperes fellebbezését nagyobb részben alaposnak ítélte.

[41] A felülvizsgálattal támadott körben megállapította, hogy a házastársak megosztandó közös vagyonának értéke 23.877.000 forint. A házassági vagyoni szerződésre figyelemmel a Csjt. 27. § (1) bekezdése alapján a házassági életközösség alatt szerzett és ingatlanak nem minősülő vagyontárgyak közös vagyonnak minősülnek.

[42] A másodfokú bíróság – egyezően az elsőfokú bírósággal – a J.M. utcai lakás vételárának megfizetése iránti igényt megalapozatlannak ítélte. Tény, hogy 2006. június 12-én a vevőtől a felperes nevében vezetett számlára érkezett 2.393.424 forintot a bank 2006. június 14-én a számlán levő további összegekkel együtt, összesen 2.695.000 forintot egy kft. számlájára átvezette. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban önmagából ebből a tényből nem következik, hogy az I. rendű alperest bármilyen jogcímen fizetési kötelezettség terhelné. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperes nem tett az I. rendű alperessel szemben érvényesíthető jogra vonatkozó nyilatkozatot, a pénzmozgást nem minősítette aszerint, hogy az a felperesi különvagyonból a közös vagyonba vagy a felperesi különvagyonból az I. rendű alperesi különvagyonba történt költekezésnek, beruházásnak tekinti és így a megtérítési igény melyik alvagyon terhére mutatkozik.

[43] A másodfokú bíróság nem találta bizonyítottnak, hogy a L. úti lakás vételára az I. rendű alperes birtokában maradt. A felperesnek ugyanis az volt a tényállítása, hogy a szerződéskötéskor azzal került a vételár az I. rendű alperes birtokába, hogy beteszi az ügyvédi iroda páncélszekrényébe. Az I. rendű alperes azonban mindezt vitatta: azzal védekezett, hogy a vételarat a felperes kapta meg, a pénz nem került hozzá. A felperes nem ajánlott fel bizonyítást állításának igazolására, az adásvételi szerződés csak azt igazolja, hogy március 30-án a vevő 4.000.000 forint foglaltát adott át a felperesnek és további 33.200.000 forint megfizetését 2009. április 8-ig vállalta. Egyéb bizonyíték hiányában a felperes kereseti tényállításai nem bizonyítottak, nem lehetett a felperes egyoldalú előadása alapján elfogadni, hogy a L. úti ingatlan 37.200.000 forint vételára az I. rendű alperes birtokában maradt.

[44] Az elsőfokú bíróság a felperes ékszerei értékének megfizetésére kötelező döntését kizárólag a felperes elköltözésének körülményeire alapította. Tény, hogy a peradatok szerint a felperes az életközösség megszűnésekor nem vihetett magával semmilyen személyes vagyontárgyat, így az ékszereit sem. Az elköltözés körülményei alapján azonban csak akkor lehetne alapos az ékszerek kiadására, illetve értékük megtérítése iránti kereset, ha a felperes egyértelműen bizonyítani tudná, hogy valamennyi ékszere a H. utcai ingatlanban volt. Erre azonban a felperes nem tudott bizonyítást felajánlani. A másodfokú bíróság ezért a különvagyonon ékszerek kiadására irányuló keresetet – a nem vitatottan az I. rendű alperes birtokában maradt karikagyűrű kivételével – elutasította.

[45] A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII.28.) Kormányrendelet 81. § (1) bekezdése alapján a törzskönyv a gépjármű tulajdonjogát igazoló okirat. A törzskönyv szerint a jármű tulajdonosa a II. rendű alperes, a közokirattal szemben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy nem a II. rendű, hanem az I. rendű alperesnek volt tulajdonszerzési szándéka, aki a vételarat a közös vagyonból teljesítette. A felperes azonban a bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Önmagában ugyanis az I. rendű alperes, valamint a II. rendű alperes és házastársa közötti kölcsönügyletek nem alkalmasak a vételár közös vagyoni forrásának igazolására. Nem lehetett ezért megállapítani, hogy a gépjármű az életközösség megszűnésekor a házastársi közös vagyonba tartozott. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes nem jelölt meg a házastársi közös vagyon megosztása iránti igénytől eltérő jogcímet. Ebből következően a házastársak közös vagyonából mellőzni kellett a gépjárművet.

[46] A másodfokú bíróság a magánkölsön tekintetében úgy foglalt állást, hogy a II. rendű alperesnek és a házastársának nyújtott, összesen 18.700.000 forint tényét az I. rendű alperes nem vitatta. Az volt a perbeli állítása, hogy a kölcsönöket különvagyonból folyósította, azonban e körben nem tett részletes tényállításokat. Ennek hiányában pedig nem voltak megállapíthatók olyan bizonyításra szoruló tények, amelyre nézve a bíróságnak a feleket tájékoztatni kellett volna. Az I. rendű alperes nem azt adta elő, hogy a házassági vagyoni szerződésre figyelemmel mely ingatlanok értékesítéséből befolyt vételárból, illetve a Csjt. 28. §-a szerinti esetleges egyéb különvagyonni pénzeszközből származott a nyújtott kölcsönök forrása. Ezért különvagyonni hivatkozása bizonyítatlan maradt, így a tartozások a házastársak külső harmadik személy fennálló tartozása a Csjt. 27. § (1) bekezdése alapján a házastársi közös vagyon passzívumának minősülnek. Nincs jogi akadálya a követelések közös vagyonon belüli elszámolására. A felperesnek nem kell külön-külön perben érvényesíteni a közös követelést, illetve azok rá eső részét. Ezek az I. rendű alperes kizárólagos vagyonába kerülnek, aki a belátása szerint érvényesítheti azokat.

[47] Tény, hogy a felek a 30.000.000 forint kölcsönt a H. utcai ingatlan megvásárlásához vették fel. A házassági vagyoni szerződés megkötése előtt az ügylet közös vagyoni tulajdonszerzés, az ügylethez felvett kölcsön közös adósság volt. Ennek a jogi jellegén nem változtat az a tény, hogy utóbb a házastársak egymás közötti vagyoni viszonyaikat házassági vagyoni szerződéssel rendezték. A szerződés miatt a feleknek nincs közös vagyonba tartozó ingatlana, de ez még nem alapozza meg annak az érvelésnek a helyességét, hogy ezért nem tartozik helytállni a bank felé a felvett kölcsönért. Alappal érvelt ugyanis a fellebbezésében az I. rendű alperes azzal, hogy a felperes a H. utcai ingatlanban levő 1/2 tulajdoni hányadát elcserélte és a L. úti lakás 1/2 tulajdoni hányadát megszerezte. Kétségtelen, hogy utóbb a bíróság a szerződés feltűnő értékaránytalanságát megállapította, de ennek kiküszöbölésével kötelezte az I. rendű alperest további 15.710.450 forint megfizetésére. A kölcsönszerződéssel szerzett ingatlan tulajdonjoga a felperesnél tehát ellentételezésre került. Nincs alap a Csjt. 31. § (5) bekezdés szerinti méltányossági elv alkalmazására.

[48] Ugyancsak alapos az I. rendű alperesnek az általa az életközösség megszűnése után fizetett törlesztőrészek felének megfizetésére irányuló fellebbezése. A kölcsön közös tartozás, a felperes a kifizetett törlesztés felével köteles elszámolni.

[49] A 8.000.000 forint japán jen alapú kölcsön a II. rendű alperes és nem a felek ingatlanvásárlását fedezte. A kölcsönszerződésnek mindhárman adósai, egymás közötti viszonyaikra nem a Csjt., hanem a Ptk. XXVIII. Fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni. A jelzálogfedezetet a felperes a különvagyonni ingatlanával vállalta. A felperesnek a két kölcsönszerződést érintő keresetét ezért aszerint kell elbírálni, hogy van-e helye megállapítási kereset előterjesztésének: a felperes jogainak alperessel szemben való megóvása érdekében indokolt-e, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból nem követelhet teljesítést. Ez a két konjunktív feltétel a felperes megállapítási keresetei esetében nem áll fenn. A felperes az alperesekkel szemben nem jelölt meg jogmegóvási szükségletet és a peradatok sem támasztják alá annak meglétét. A felperes megállapítási kereseteit ezért az eljárásjogi feltételek hiányában kellett elutasítani.

A felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem

[50] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben tartalma szerint azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával kötelezze az I. rendű alperest

55.014.424 forint és 2009. április 10-től esedékes késedelmi kamata megfizetésére. Megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-t, a 164. § (1) bekezdését, a 206. § (1) bekezdését, a 221. § (1) bekezdését, a 253. § (3) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 277. § (1) bekezdését, a 280. § (1) bekezdés a) pontját, a 385. § (1) bekezdését, továbbá a Csjt. 27. § (1) és (2) bekezdését jelölte meg.

[51] A J.M. utcai lakás 2.393.424 forint vételár részletének követelése körében megismételte a perben előadottakat: egyértelműen megállapítható, hogy az I. rendű alperes önállóan rendelkezett a különvagyonával, azt nem a közös építkezésre fordította, ezért köteles azt a Ptk. 277. § (1) bekezdése, illetőleg 280. § (1) bekezdés a) pontja alapján megfizetni.

[52] A Fővárosi Törvényszék 50.Pf.631.464/2016/5. számú ítéletének indokolása részletesen tartalmazza, ezért nem vonható kétségbe az a megállapítás, hogyan költöztette el őt az I. rendű alperes a H. utcai ingatlanból. A L. úti lakás készpénzben kifizetett vételára bizonyítottan az I. rendű alperes birtokába került. A másodfokú bíróság pedig anélkül, hogy ennek megfelelő indokát adta volna, csak és kizárólag a birtokállapot bizonyítatlanságára alapította a döntését, ami nincs ok-okozati összefüggésben a vételár elszámolhatóságával. Bizonyított, hogy a H. utcai ingatlanból nem vihette magával a vételárat, illetve az is, hogy nem folyt be másik ingatlan vételárába. A másodfokú bíróság úgy mérlegelte felül az elsőfokú bíróság részletesen rögzített tényállását, hogy azt nem indokolta meg, a felperes pedig a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettségének eleget tett.

[53] Az elsőfokú bíróság az ékszerek tényét és birtokállapotát részletes indokolással állapította meg. Ezt mérlegelte felül a másodfokú bíróság a bizonyítottság hiányára hivatkozással, azonban a jogerős ítéletben nem rögzítette a felülmérlegelése indokait.

[54] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését arra alapítva változtatta meg, hogy a gépjármű a hatósági nyilvántartás alapján a II. rendű alperes tulajdonában áll, ebből következően nem számolható el a házastársi közös vagyonban. A másodfokú bíróság azonban nem vette figyelembe a perben lefolytatott bizonyítást. Az I. rendű alperes a vétel időpontjában a gépjármű üzembentartója lett, az édesapja pedig úgy nyilatkozott, hogy a gépjármű a fia gépkocsija (86. számú jegyzőkönyv 2. oldal). A perben a II. rendű alperes csak állította, de nem bizonyította, hogy a gépjármű vételárát a házastársával közösen fizették ki. Az elszámolás jogcíme pedig a Csjt. 27. § (1) bekezdése, mert tulajdonjogi igényt nem érvényesíthetett. A másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy milyen adatok alapján mérlegelte felül az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást.

[55] A jelzáloghitelek körében az I. rendű alperes viszontkeresetét az elsőfokú bíróság elutasította, az I. rendű alperes pedig ez ellen nem terjesztett elő fellebbezést. A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdése megsértésével túlterjeszkedett a fellebbezési kérelmen. Ezért jogszabálysértő a kifizetett törlesztőrészletek elszámolása is.

[56] Tévesen foglalt állást a másodfokú bíróság abban, hogy a 8.000.000 forint kölcsönnel kapcsolatban a Pp. 123. §-a szerint megállapítási kereset nem terjeszthető elő. Az erre vonatkozó igényt ugyanis pontosan jogai megóvása érdekében érvényesítette: azért, hogy közte és az alperesek közötti belső viszonyban a kölcsön visszafizetése ne őt terhelje. A jogviszony természeténél fogva nem kérhetett marasztalást.

[57] Az I. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletben foglalt marasztalási összeget 9.350.000 forinttal csökkentse, tehát 1.096.300 forintra szállítsa le. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Csjt. 27. § és 31. § megsértésére alapította.

[58] Álláspontja szerint a II. rendű alperessel és házastársával szembeni kölcsön követelés a házassági életközösség ideje alatt keletkezett, tehát a követelés megosztása is indokolt

egyenlő arányban a felek között. Az, hogy a másodfokú bíróság őt jogosította fel a követelés érvényesítésére és a követelés felét a felperes javára elszámolta úgy, hogy őt kötelezte a megfizetésére, ellentétes a Csjt. 27. § és 31. § rendelkezéseivel. Bizonyított, hogy a kölcsönt nem fizették vissza, amit a felperes sem vitatott. A jogerős ítéletnek ez a rendelkezése ezért a Csjt. 31. § (5) bekezdésébe is ütközik, mert súlyosan méltánytalan, hogy a házastársak közös követelését kizárólag az egyik házastárs terhére számolja el a bíróság.

[59] Az I. rendű alperes sérelmezte a jogerős ítélet kamat fizetésére kötelező rendelkezését is.

[60] A II. és a IV. rendű alperes a felülvizsgálati eljárásban nem tett nyilatkozatot.

A Kúria döntése és jogi indokai

[61] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül [Pp. 275. § (2) bekezdés].

[62] A csatlakozó felülvizsgálati kérelemben támadott kamatfizetési kötelezettség elleni felülvizsgálat a Pp. 271. (1) bekezdés a) pontja alapján kizárt, mert a felek nem támadták fellebbezéssel az elsőfokú ítéletnek ezt a rendelkezését, ezért nem volt tárgya a másodfokú eljárásnak (jogerős ítélet [78] pont).

[63] A felülvizsgálati kérelem túlnyomó részben alapos, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem érdemben elbírálgatható része alaptalan.

[64] Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül utasították el a felperes J.M. utcai lakás vételárresztletének megtérítése iránti igényét. A Kúria – visszautalva az elsőfokú bíróság álláspontjára – egyetértett a másodfokú bíróság döntésével. A felperes által hivatkozott Ptk. 277. § (1) bekezdése, 280. § (1) bekezdés a) pontja az adásvételi szerződésben foglalt teljesítésre vonatkozik, azt pedig a felperes sem vitatta, hogy a szerződésben kikötött vételárat a vevő teljesítette, azzal a sajátjaként rendelkezett, amikor a folyószámlájára érkezett. A megjelölt polgári jogi jogcím nem alkalmas a házassági életközösség tartama alatt az I. rendű alperes felperes által hivatkozott különvagyonni pénzzel való rendelkezésre alapított igény elszámolására.

[65] A másodfokú bíróság a Pp. 206. § megsértésével, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen felülmérlegelésével utasította el a felperesnek a L. úti lakás vételára és az ékszerei értékének megfizetésére irányuló követelését.

[66] A házastársi közös vagyon megosztása iránti perben vita esetén az egyes vagyontárgyak életközösség megszűnéskori meglétének, a másik házastárs általi birtokbavételének, az azzal való rendelkezésének és a másik fél által elismertnél magasabb értékének a bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint általában azt a felet terheli, aki ezt állítja.

[67] A házastársak életközössége nem szűkíthető le a vagyonközösségre, mert az a közös életvitelt, az érzelmi közösséget, az egymás iránti bizalmat jelenti: a házastársak a közös célok és a család érdekében együttműködnek, függetlenül a közöttük esetlegesen létrejött házassági vagyoni jogi szerződéstől [Csjt. 23. §]. A közös életvitel feltételezi, hogy a házastársak közös és különvagyonni vagyontárgyai a közös otthonban vannak, ezért értelemszerűen abból kell kiindulni, hogy az életközösség megszűnéskor is ott voltak. Birtokállapotú vita esetén tehát főszabályként azt kell bizonyítani, hogy – függetlenül a vagyontárgy alvagyoni jellegétől – az adott vagyontárgyat a másik házastárs a közös otthonból elvitte. Kivételesen indokolt lehet a bizonyítási kötelezettség átfordítása is: ha

valamelyik fél olyan önkényes, erőszakos, csalárd magatartást tanúsít, amely a jogvédelmet igénylő felet megfosztja a bizonyítás lehetőségétől.

[68] Az I. rendű alperes nem vonta kétségbe a L. úti lakás vételárának életközösség megszűnéskori meglétét, a felek között a birtokállapot volt vitatott: a felperes azt állította, hogy a vételárat a kifizetésekor az ügyvédi iroda széfjében való elhelyezés érdekében átadta az I. rendű alperesnek, ezzel szemben az I. rendű alperes tagadta az átvételt és úgy nyilatkozott, hogy nincs tudomása annak hollétéről.

[69] A vételár összege jelentős, nyilvánvaló tehát, hogy azt a felperes elzárt helyen kívánta elhelyezni. A felek gazdálkodási módja (a befektetéseket az I. rendű alperes bonyolította), a kialakult pénzkezelési gyakorlata (a hétköznapi életvitelt meghaladóan az I. rendű alperes kezelte) alapján okszerűen vonható le az a logikai következtetés, hogy a felperes azt az I. rendű alperesnek átadta, mivel az ügyvédi irodában a készpénz biztonságos elhelyezésére a széf rendelkezésre állt. A felek életközössége fennállt, a felperesnek az I. rendű alperessel szemben nem volt oka bizalmatlanságra, nem kellett feltételeznie, hogy a különvagyont nem az ő érdekének megfelelően helyezi el. A peradatokból tehát csak arra lehet következtetni, hogy a felperes a készpénzt átadta az I. rendű alperesnek.

[70] A birtokhelyzetre vonatkozó vitában a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.631.464/2016/5. számú jogerős ítéletében megállapított tényállásból kell kiindulni: a felperes az életközösség megszűnéskor bizonyíthatóan nem vitt el vagyontárgyakat a közös lakásból. Az ügyvédi iroda széfjéhez nem volt hozzáférése, nincs peradat arra sem, hogy a vételárat folyószámlára fizette be. Kétséget kizáróan bizonyított az is, hogy a felperes a később vásárolt lakása vételárát a szüleitől kapott pénzből fizette ki. A felperes a készpénzt az életközösség megszűnéskor nem vitte el, tehát úgy kell tekinteni, hogy az az I. rendű alperes birtokában maradt, aki azt köteles kiadni. A másodfokú bíróság a peradatok formális értelmezésével, a felperes elköltözése bizonyított körülményeinek teljes figyelmen kívül hagyásával, kirívóan okszerűtlenül mérlegelte felül az elsőfokú bíróság helyes bizonyítékértékelését.

[71] A másodfokú bíróság ugyanezen indokok alapján tévesen utasította el a különvagyoni ékszerek kiadása, vagy értékének megfizetése iránti igényt is. Az elsőfokú bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le az ékszerekre, a bizonyítékok helytálló értékelésével döntött azok meglétének bizonyítottságáról. A tanúvallomás mellett az I. rendű alperes ellentmondó előadása súlytalan, az ékszerek ténye és értéke bizonyított. Az ékszerek birtokállapotának megállapításakor is abból kell kiindulni, hogy az életközösség fennállása alatt a felperes az ékszereit a közös otthonban tartotta. Nem értelmezhető ezért a másodfokú bíróság érvelése: a felperes jogerős ítéletben megállapított elköltözési módjának ténye önmagában igazolja, hogy a különvagyoni ékszerei a közös otthonban maradtak. A másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlen és egyoldalú mérlegeléssel róta a felperes terhére a bizonyítottság hiányát, mert az I. rendű alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes a személyes használatú ékszereit az elköltözésekor magával vitte.

[72] A Kúria nem fogadta el a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját sem, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok téves mérlegelésével állapította meg a Mercedes típusú személygépjármű vételárának közös vagyoni jellegét.

[73] Tény, hogy a személygépjármű nem a felek tulajdona, és a Csjt. 31. § (2) bekezdése alapján külső harmadik személy tulajdonában álló vagyontárgy nem vonható be a házastársak egymás közötti belső jogviszonyára irányadó családjogi elszámolásba. A felperes azonban nem az ingóság tulajdonjogára, hanem a megvásárlására átadott vételár közös vagyoni jellegére alapítva kötelmi jogi igényt terjesztett elő: a vételár felét kérte.

[74] A perben a másodfokú bíróság okfejtésével szemben a felperest nem annak bizonyítása terhelte, hogy az I. rendű alperesnek volt-e tulajdonszerzési szándéka, hanem azt

kellett bizonyítania, hogy a vételár forrása a házastársak közös vagyona volt. Az elsőfokú bíróság kettős érvrendszerrel indokolt: részletes levezetése alapján a II. rendű alperes és házastársa nem rendelkeztek kellő anyagi forrással a gépjármű megvásárlására, illetve az I. rendű alperes üzembentartója és kizárólagos használója lett gépjárműnek. Ezzel szemben a másodfokú bíróság döntését a tulajdoni állapotra, illetve a kölcsönügyletekre alapította azzal, hogy azok ténye nem alkalmas a közös vagyon forrásának igazolására.

[75] A perben elsődlegesen abban kellett állást foglalni, hogy a felperes bizonyította-e a vételár közös vagyonból való juttatását. Az elsőfokú bíróság részletes és kiterjedt bizonyítást folytatott le és a peradatok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes és házastársa pénzügyi helyzetére tekintettel (az I. rendű alperestől folyamatosan kölcsönre szorultak) a közel 10.000.000 forint értékű gépjármű vételára az I. rendű alperestől származott és az a Csjt. 27. § (1) bekezdés törvényi vételeme szerint a felek közös vagyona volt. Ezzel szemben a másodfokú bíróság nem adott okszerű indokot a bizonyítékok felülmérlegelésére. A perben bizonyított, hogy a II. rendű alperesnek és házastársának saját forrásból nem állt rendelkezésére a vételár, a II. rendű alperes pedig – ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen utalt – nem nyilatkozott a vételár forrására, az I. rendű alperestől bizonyítottan felvett kölcsönök felhasználására. A peradatokból kizárólag az a következtetés vonható le, hogy a gépjármű vételárát az I. rendű alperes a közös vagyonból juttatta.

[76] A házastársnak a másik házastársával szembeni igénye a reálszerzésen alapuló dologi jogi igény, a tulajdonjogi helyzetre tekintettel a felperes csak a Csjt. 27. § (1) bekezdésére alapítottan, a vételár elszámolására terjeszthetett elő igényt.

[77] Alaptalan a felperes felülvizsgálati kérelme abban a körben, hogy a másodfokú bíróság túllépte a felülvizsgálati kérelem korlátait a jelzáloghitelekkel kapcsolatos igény elbírálásakor, mert az I. rendű alperes fellebbezése kiterjedt ezekre a tételekre is [jogerős ítélet 37. 38. pont].

[78] A másodfokú bíróság helytállóan foglalt állást abban, hogy a pénzintézettől felvett kölcsönök a házastársak egymás közötti belső viszonyában közös tartozásnak minősülnek és a házassági vagyoni szerződés – külön rendelkezés hiányában – nem módosítja az alvagyoni jelleget. Tévedett viszont abban, hogy nem ítélte alkalmazhatónak a Csjt. 31. § (5) bekezdésben rögzített méltányosság elvét.

[79] A házassági vagyoni ítélezésben a méltányosság olyan korrekciós rendező elvként érvényesül, amely kivételes esetekben alkalmas arra, hogy a házassági vagyoni jogban nem vagyoni szempontok érvényesülését a kívánatos mértékben elősegítse. A méltányosság alkalmazása a törvény általános szabályaitól való eltérést jelenti. Alkalmazása esetén az eset egyedi körülményeit mindig a maguk teljességében kell értékelni, mert az egyik fél javára gyakorolt méltányosság nem vezethet a másik féllel szembeni méltánytalansághoz. A méltányosság célja részben vagyoni jellegű: az egyéniesítés alapján a nem kívánatos arányeltolódások megakadályozására szolgál. Megítélése a peradatok, az egyedi körülmények bírói mérlegelése, a bíróság diszkrecionális joga.

[80] Az adott ügyben az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján a felperes a felek egymás közötti viszonyában is helytállni tartozna a IV. rendű alperes felé a 30.000.000 forint kölcsön visszafizetéséért. A méltányosság azonban – a fentebb kifejtettek alapján – a „szigorú jog” alkalmazása alóli kivétel. Kétségtelen, hogy a felperes a csereügylet feltűnő értékaránytalansága miatt kompenzációt kapott, a másodfokú bíróság álláspontjával szemben önmagában azonban ez nem zárja ki a méltányosság alkalmazhatóságát. A Kúria egyetértett az elsőfokú bíróság okfejtésével: súlyosan méltánytalan lenne a felperesre, ha az előzmények értékelése nélkül a 30.000.000 forint kölcsön I. rendű alperes által már teljesített és a felperesre eső felével (10.264.463 forint), illetve annak további jövőben megfizetendő

részleteivel a belső jogviszonyukban (mivel a külső jogviszonyt a döntés nem érinti) köteles lenne elszámolni. A másodfokú bíróság felülmérlegelése – a felek közötti előzményi ingatlanügyletekre tekintettel – a „szigorú jog”-hoz való merev és rugalmatlan értelmezés következményeként az elszámolás súlyos arányeltolódását eredményezi.

[81] Ugyanez irányadó a 8.000.000 forint japán jen alapú kölcsön visszafizetésével kapcsolatos méltányosság alkalmazhatóságában. A kölcsön felhasználásával a II. rendű alperes szerzett tulajdont, a felek adóstársak. A másodfokú bíróság téves jogi álláspontot foglalt el, amikor a házastársak egymás közötti belső jogviszonyára vonatkozóan is a Ptk. előírásait tartotta alkalmazandónak. A külső jogviszony – az I. és II. rendű alperesek, illetve a felperes adóstársi jogviszonya – a hitelintézettel szemben változatlanul fennáll, a felperes és az I. rendű alperes belső jogviszonyára a Csjt. szabályai irányadók, tehát nincs jogi akadály a méltányosság alkalmazásának. A jogerős ítélet tévesen, a családjogi jogszabályhely alkalmazhatósága hiányában utasította el a felperes igényét. A Kúria a családjogi jogszabályhely alkalmazhatóságát meghaladóan a mérlegelés esetleges jogszabálysértő voltát nem vizsgálta.

[82] Nem értelmezhető a másodfokú bíróságnak a megállapítási kereset feltételei hiányára [Pp. 123. §] vonatkozó okfejtése.

[83] A házastársi közös vagyon megosztása iránti perekben általánosan jellemző, hogy az adott vagyontárgy megosztása előtt tisztázni („megállapítani”) kell, hogy az adott vagyontárgy a közös vagyonba vagy valamelyik fél különvagyonába tartozik-e; fennáll-e a házastárs felelőssége a másik házastárs külső harmadik személy felé fennálló jogügyletéért; vagy mint az adott ügyben: egymás közötti jogviszonyukban hogyan felelnek a tartozás visszafizetéséért. A bíróság elsődlegesen az adott vagyontárgy alvagyoni jellegében, a házastárs felelőssége körében foglal állást, mert a közös vagyon megosztásának alapja a jogalap (közös- vagy különvagyon) tisztázása. Ettől azonban a kereset még a házastársi közös vagyon megosztására – és ekként marasztalásra – irányul, és nem minősül a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási keresetnek, ami előterjesztésének eljárásjogi feltételeit külön kellene vizsgálni. A Kúria csak utal arra, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítélet [87-90] pontjaiban érdemben vizsgálta és találta alaptalannak a felperes IV. rendű alperestől felvett kölcsön visszafizetésével kapcsolatos igényét, majd az ítélet [91-92] pontjaiban azt fejtette ki, hogy az eljárásjogi feltételek hiányában utasította el.

[84] A csatlakozó felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. A Kúria ebben a körben elfogadta a másodfokú bíróság jogkövetkeztetését, a kifejtett helyes indokolást nem ismétli meg.

[85] Az I. rendű alperes a perben azért vitatta a II. rendű alperesnek és házastársának adott kölcsönök elszámolását, mert állítása szerint azt a különvagyonából nyújtotta. Az eljáró bíróságok szerint az I. rendű alperes ezt az állítását nem bizonyította, ezért a kölcsönöket elszámolta. Az I. rendű alperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben kizárólag azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a még vissza nem fizetett, és a közös vagyon szempontjából kintlévőségnek minősülő követelést teljes egészében a terhére számolták el. Ezért a 18.700.000 forint jogalapja – a házastársak közös vagyoni kintlévőségének ténye – a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálendő, a Kúriának abban kellett állást foglalnia, hogy az elszámolás módja jogszabálysértő-e.

[86] A házastársak követeléseiről való rendelkezésnek a legcélszerűbb módja annak megállapítása, hogy azok érvényesítésére a felek egymás között egyenlő arányban jogosultak, illetve kötelesek. Az eset körülményei, az adott peradatok azonban indokolhatják az ettől való eltérést, indokolt lehet valamelyik házastárs közeli hozzátartozójával szemben fennálló követelésnek a hozzátartozói kapcsolatban álló házastárs terhére való elszámolása, az adott követelésnek az adóssal szembeni egyedüli érvényesítésre való feljogosítása mellett. Az I.

rendű alperes tévesen hivatkozott ezért a közös követelés elszámolásának jogszabálysértő voltára, nem jogszabálysértő, ha a bíróság a rokoni kapcsolatban álló felet jogosítja fel a követelés érvényesítésére.

[87] A fentiek alapján a jogerős ítélet részben jogszabálysértő. A Kúria a jogerős ítéletet részében hatályon kívül helyezte, a hatályon kívül helyezett részben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

[88] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet és csatlakozó felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el [Pp. 274. § (1) bekezdés].

[89] A Kúria döntése folytán módosult a jogerős ítéletben meghatározott másodfokú perköltség és illetékfizetési kötelezettség. A másodfokú eljárásban a teljes fellebbezési pertárgyérték 91.360.887 forint volt, amelyből a fellebbezés 2.393.424 forint összegben alaptalan, ami kerekítve 3% pervesztességet és 97% pernyertességet jelent. Ennek arányában a felperes az I. rendű alperes részére 38.100 forint, az I. rendű alperes a felperes részére 1.231.900 forint megfizetésére köteles; az egymással szemben fennálló tartozás beszámításával az I. rendű alperes köteles a felperesnek fizetni 1.193.800 forint másodfokú eljárási költséget (1.231.900 forint – 38.100 forint).

[90] A felperes pervesztessége miatt 191.500 forint (2.393.424 forint 8%-a) fellebbezési illetéket köteles megfizetni, ezt meghaladó fellebbezési illetéket az I. rendű alperes viseli (a 88.967.463 forintnak megfelelő 2.500.000 forint).

[91] A felülvizsgálati pertárgyérték a felülvizsgálati kérelemben érvényesített 55.014.424 forint és a jogerős ítéletben a felperes javára megítélt 10.446.300 forint különbözete: 44.568.124 forint, valamint 10.264.463 forint (a törlesztett hitel összegének fele) azaz összesen 54.832.587 forint, a csatlakozó felülvizsgálati pertárgyérték 9.350.000 forint. A felperes 2.393.424 forint erejéig pervesztés lett, pervesztességének-pernyertességének aránya (kerekítve) 4%-96%. A felülvizsgálati eljárásban felmerült felperest terhelő perköltség összege 47.000 forint, az I. rendű alperest terhelő perköltség 1.424.650 forint (1.127.750 forint felülvizsgálati eljárási költség + 296.900 forint csatlakozó felülvizsgálati eljárási költség). A két összeg egybeszámítása eredményeként az I. rendű alperes köteles megfizetni a felperesnek 1.377.650 forintot.

[92] A felülvizsgálati eljárási illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján 3.500.000 forint, amelyből a felperest pernyertessége alapján 140.000 forint, az I. rendű alperest pervesztessége alapján 3.360.000 forint megfizetése terheli, továbbá viseli az általa lerótt 467.500 forint csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket.

[93] Összegezve: a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése szerint az I. rendű alperes köteles a felperesnek megfizetni 2.571.750 forintot (1.193.800 forint másodfokú perköltség + 1.377.650 forint felülvizsgálati eljárási költség); továbbá a felperes köteles 331.500 forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illeték, az I. rendű alperes pedig 3.360.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2022. május 10.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
dr. Hajdu Edit s.k. bíró

